CZĘŚĆ XXIX. № 35. ROK 15. (1844).

TYGODNIK PETERSBURSKI.

GAZETA URZĘDOWA

KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wychodzi we Wtorki i Piątki. Prenumerata przyjmuje się pod adresem do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, do Expedycyi Gazet Petersburskiego Pocztamtu, lub do xięgarni Grafe, w Warszawie, w drukarni Zawadzkiego i Węckiego, w Wilnie w xięgarniach Glücksberga, i Zawadzkiego nadto we wszystkich Pocztowych w kraju urzędach.

Cena *Roczna* w Rossyi z pocztą a w Stolicy, z noszeniem do mieszkań, 14½ r. *Półroczna*, 7¼ r. sreb. Bez poczty, dla odbierających w xięgarni Grafe *Roczna*, 13 r. sreb. *Półroczna*, 6½ r. sreb. Dla Królestwa Polskiego naznacza się taż sama cena co i w Cesarstwie.

PIĄTEK, $\frac{12}{24}$ MAJA.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Petersburg, $\frac{11}{23}$ *Maja.*

Przez rozkaz dzienny Cesarski z dnia 1 Maja, Ober-prokuror Najśw. Rządz. Synodu, Jenerał-adjutant hrabia *Protasow*, uwolniony zostaje na urlop za granicę, po ukończeniu włożonego nań w różnych gubernijach polecenia.

— Przez rozkaz dzienny Cesarski z dnia 3 Maja, Sprawujący obowiązki Tobolskiego Cywilnego Gubernatora, Radzca Stanu, przedtem liczący się w Armii pułkownikiem *Ładyżenskoj*, podniesiony został do rangi Jenerał-majora i mianowany Prezydentem Kommisyi Pogranicznej Orenburskiej, na miejscu Jenerał-majora von *Gens*, który na własną prośbę uwolniony został od tego urzędu, z podniesieniem do rangi Radzcy Tajnego i zaliczeniem do Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

— Przez rozkaz dzienny Cesarski z dnia 6 Maja, Jenerał-porucznik baron von *Tornau*, uwolniony został od dowództwa 5 dywizyi lekkiej jazdy i zaliczony do jazdy — Naczelnik 2 dywizyi Ułanów Jenerał-major xiążę *Bagratjon-Imeretiński 1*, mianowany Naczelnikiem 5 dywizyi lekkiej jazdy, z pozostaniem w orszaku J. C. Mości, a Jenerał-major *Langel*, Dowodzca 1 brygady 1 dywizyi Kirysyerów, Dowodzącym 2 dywizyą Ułanów.

— Przez Reskrypta Cesarskie z d. 24 i 26 Marca, mianowani kawalerami orderów: Św. Anny 1 klassy Członek Rady Ministra Spraw Wewnętrznych Zarządzający Kancelaryą Noworossyjskiego i Bessarabskiego Jenerał-Gubernatora Rzeczywisty Radzca Stanu *Fabre* — Św. Stanisława 1 klassy, Komendant Abo, liczący się w jezdzie Jenerał-major *Derschau*.

— Przez Ukazy Cesarskie do Kapituły Orderów, mianowani kawalerami orderu Św. Anny 2 klassy: w liczbie innych, Zarządzający Mohylewską Izbą Dóbr Państwa Radzca Stanu *Iwański*; — tegoż orderu 3 klassy urzędnik do poleceń szczególnych przy Witebskim Mohylewskim i Smoleńskim Jenerał-Gubernatorze Assesor Kollegialny *Niesmiełow*.

— Przez Ukazy Cesarskie do Rządzącego Senatu z d. 24 Kwietnia, Naczelnik 1 Okręgu korpusu Inżenjerów Osad wojskowych Jenerał-major *Ławrow*, mianowany niezmiennym Członkiem Rady Departamentu Osad wojskowych w Wydziale Sztuk — 1 Maja: «Przychylając się do niejednokrotnie wynurzonego Nam przez Ministra Skarbu, Jenerała piechoty hrabię *Kankrina* żądania i z uwagi na zupełnie zwątlone zdrowie jego, najłaskawiej uwalniamy go od zarządu Ministerstwem Skarbu, z pozostawieniem Członkiem Rady Państwa.

«Towarzyszowi Ministra Skarbu, Rzeczywistemu Radzcy Tajnemu *Wronczenko*, najłaskawiej rozkazujemy objąć zarząd Ministerstwa Skarbu z tytułem Sekretarza Stanu, Zarządzającego Ministerstwem Skarbu.»

Reskrypt Cesarski *do Jenerała piechoty hrabi Kankrina, z dnia 1 Maja 1844.*

«Serdecznie ubolewając nad niemocami, od tak dawna was trapiącemi, widzę się zmuszonym zezwolić na żądanie wasze opuszczenia Ministerstwa Skarbu, którymeście, przez ciąg lat 21 kierowali ku zupełnemu zadowoleniu tak s. p. N. Cesarza Alexandra Pawłowicza, jak i Mojemu. Ponawiając wam raz jeszcze wyrażenie szczerej wdzięczności za tyle pożyteczną służbę waszę, tuszę, że z odzyskaniem sił nie zaniedbacie stawić się znowu do służby w Radzie Państwa i przy osobie Mojej z dawną was odznacza-

jącą gorliwością o dobro kraju. Pozostaję wam nazawsze przychylnym.»

KRÓLESTWO POLSKIE.

Warszawa, 17 Maja.

Najjaśniejszy Pan, raczywszy najłaskawiej przyjąć złożone u podnóżka Tronu, przez Członka Rady Oświecenia publicznego w królestwie Polskiém, Radcę Stanu Pawliszczewa, dwa exemplarze napisanej przez niego *Historji Polskiej*, obdarzyć go raczył brylantowym pierścieniem.

(*Gaz. Warsz.*)

—

SPRAWOZDANIE BANKU POLSKIEGO.

Bank Polski zdał sprawę z czynności swoich za r. 1843. To 16-te z porządku od istnienia tej Instytucji posiedzenie publiczne, zagaił w zastępstwie JW. Radcy Tajnego Dyrektora Głównego Prezydującego w Kommissji Rządowej Przychodów i Skarbu, JW. Adam Łęski, Rzeczywisty Radca Stanu Dyrektor Wydziału Dóbr i Lasów Rządowych. Po nim przemówił JW. St. Hr. Grabowski Członek Rady Administracyjnej, Prezes Kommissji Umorzenia długu krajowego. Następnie JW: Tymowski Radca Tajny, Prezes Banku Polskiego, skreślił bieg czynności Instytucji zarządowi jego poczem szczegółowe onej sprawozdanie za rok 1843 odczytane zostało. Oto główniejsze cyfry i rezultaty działań Bankowych.

W ciągu r. 1843 Bank Polski spłacił długu krajowego: I. Z epoki Xtwa Warsz. za rsr. 13,543 k. 97½. II. Z epoki Królestwa: a) Obligacji udziałowych za rsr. 462,465; b) Obligacji Skarbowych. I. Serji za rsr. 300,302 k. 44½. II. Serji za rsr. 422,663 k. 1½. III. Serji za rsr. 536,410 k. 55, c) Obligacji cząstkow. za rsr. 1,192,515. Z końcem r. z. pozostało w obiegu 86,085 sztuk Certyf.: A po zł. 300, a 74,268 sztuk Certyf.: B po zł 200. Uposażenie Banku pozostało niezmienne w kwocie rsr. 8,000,000 zł. 53,333,333 grosz. 10. Depozyty opieczętowane w ciągu r. 1843 Bankowi powierzone, łącznie z pozostałością roku poprzedzającego, wynosiły rsr. 52,970,818 k. 50½. Summy depozytowe łącznie z pozostałością roku 1842, wynosiły rsr. 7,048,476 k. 41; kapitały Instytutowe rsr. 6,173,200 k. 80; prywatne rsr. 3,048,174 k. 52½; summy przekazowe rsr. 8,755,418 k. 95. W roku 1843 było w obiegu biletów bankowych i kassowych na rsr. 7,999,999 k. 50, to jest: pierwszych za rsr.: 7,983,219; drugich za rsr. 16780 k. 50. Wymiana biletów na srebro nie dochodziła w przecięciu na dzień rsr. 3,500, to jest: o 500 rsr. mniej niż w roku 1842 i w latach poprzednich. Biletów zużytych wymieniono w roku 1843 za rsr. 846,750. Obroty Banku wynosiły w skupowaniu wexli i papierów publicznych wylosowanych rsr. 5,288,879 k. 80; w nabywaniu i zbywaniu wexli zagranicznych rsr. 2,145,212 k. 94½; w nabywaniu i zbywaniu papierów publicznych rsr. 6,199,535 k. 37; w pożyczkach i zaliczeniach rsr. 34,510,916 k. 99; w przedsięwzięciach handlowych i przemysłowych rsr. 20,977,015 k. ½; a ruch monet w kassie rsr. 25,531,317 k. 90½. Wartość nieruchomości i zabudowań Bankowych, ruchomości, sprzętów, oraz zapasów materjałów, wynosiła z końcem roku 1843 rsr. 224,130 k. 99. Papiernia w Jeziornej wyrobiła w ciągu r. z. papieru więcej aniżeli w roku 1842 za rsr. 52,800. Sprzedała w ogule papieru za rsr. 127,818 k. 57. W Magazynach bankowych było na składzie: w Nowogeorgiewsku zboża korcy 29,186; w Włocławku korcy 19,428; w Warszawie wełny cent. 10,850, innych towarów cent. 4,471. Dochód z opłaty myta na Kanale Augustowskim wynosił rsr. 683 k. 70. Drzewa z lasów Płockich i Augustowskich sprzedano 48,212 sztuk i 2,052 sążni. Tartak parowy w Jaworze dostarczył tarcic i bali kop. 807. Fabryka machin na Solcu miała obstałunków za rsr. 165,000; wartość zaś jej produkcji wynosiła rsr. 180,000. Najważniejsze dostawy tego przemysłowego zakładu były: do mostu żelaznego pod Brześciem Litewskim; do papierni w Soczewce i do niektórych gmachów rządowych. Produkcja soli z warzelni w Ciechocinku wynosiła w roku 1843 cent. 120,531. Dla powiększenia produkcji, pogłębiono otwór głównego źródła słonego do stóp 480, a otwór służący do poszukiwania soli kamiennej do 1,100 stóp. Zyski Banku w roku 1843 wynosiły rsr. 404,157 k. 9½ (zł. 2,694,380 gr. 19.)

USTAWA

O ZABEZPIECZENIU RUCHOMOSCI OD POŻARÓW.

(Ciąg dalszy).

(Patrz № 33).

6. Początek ubezpieczenia.

Art. 68. Ubezpieczenie staje się obowiązującem tak dla ubezpieczonego, jako i dla Dyrekcji:

a) Ubezpieczeń ciągłych, nazajutrz w południe, po dacie kwitu sznurowego, bąć z Dyrekcji, bąć od miejscowego Naczelnika Powiatu, wedle art. 41 uzyskanego, na złożone podanie, deklarację przystąpienia obejmujące, z zastrzeżeniem jednak, że zgłaszający się winien się poddać warunkom, oznaczyć się mogącym przez Dyrekcję, w sposób art. 54 i następnemi wskazanym, gdyby pogorzel po nadejściu podania a przed ostatecznem przyjęciem onego nastąpiła;

b) Ubezpieczeń czasowych, nazajutrz w południe, po dacie kwitu w Kassie Głównej Ubezpieczeń uzyskanego na opłatę składki, lub nazajutrz po odebraniu w Kassie Głównej Ubezpieczeń składki, pocztą przesłanej.

Art. 69. Po przyjęciu ubezpieczenia, tak przez Dyrekcją, jak i przez zgłaszającego się, a mianowicie po zwróceniu przez niego wykazu podpisanego, tenże otrzymuje świadectwo ubezpieczenia wraz z poświadczonym przez Dyrekcję wykazem wartości przedmiotów i opisem budowli, tudzież potrzebną ilością xiąg oparafowanych i znaków ubezpieczenia.

Wszakże xiążki do prowadzenia rachunków, mianowicie przy żądaniu ubezpieczenia ciągłego, tudzież znaki, natych-

miast po otrzymaniu podania z deklaracją Dyrekcja udzielać może.

Oddział III.

O ubezpieczeniu ruchomości w Towarzystwach ogniowych zagranicznych.

Art. 70. Dyrekcja Ubezpieczeń mocną jest udzielać zgłaszającym się, pozwolenie ubezpieczenia ruchomości w Towarzystwach ogniowych zagranicznych, jeżeli wysokość wartości przedmiotów ruchomych, do ubezpieczenia podanych, przechodzi zakres zasady jej działania w tej mierze, lub w razie innych ważnych, przez Dyrekcję ku temu uznanych przyczyn.

Art. 71. Ubezpieczony w Towarzystwach ogniowych zagranicznych, bez zezwolenia Dyrekcji Ubezpieczeń, zapłacić jest obowiązany, na korzyść funduszów ubezpieczenia ruchomości, pięć razy ilość uiszczonej składki Towarzystwom ogniowym zagranicznym.

Połowa tej kary, w drodze exekucji administracyjnej, ściągnąć się mającej, uiszczona być powinna donosicielowi.

Prócz tego, jeżeli właściciel ubezpiecza też same ruchomości w Dyrekcji Ubezpieczeń, nieotrzymuje żadnego wynagrodzenia w przypadku pożaru.

Art. 72. Ubezpieczony w Towarzystwach ogniowych zagranicznych za pozwoleniem Dyrekcji, winien w niej okazywać uzyskane świadectwa ubezpieczenia (Police), za każdem onego odnowieniem, dla uzyskania stosownego poświadczenia. Niedopełniający tego w przeciągu połowy czasu, na jaki ubezpieczenie zagraniczne służy, ulega karze wyrównywającej ½ części tej, jaka artykułem poprzedzającym jest przepisana.

TYTUŁ V.

O zasadach do oznaczenia wysokości opłat i o ich poborze.

Oddział I.

O zasadach do układania taryfy składek.

Art. 73. Taryfa składek corocznie ustanawiana, w sposobie i zakresie, przepisanych art. 15, 16, 17, wskazywać powinna opłaty roczne, wyrażone w stosunku do tysiąca wartości ubezpieczonej, z rozróżnieniem na główne względy niebezpieczeństwa pożaru, jakim ruchomości, wedle przepisów art. 21 i następnych ulegają.

Art. 74. Dla zasłonięcia się od straty i niebezpieczeństwa wynikającego z okoliczności w art. 25 wzmiankowanych, każda pozycja taryffy obejmować powinna wyraz najniższej i najwyższej w tej pozycji opłaty.

Art. 75. Podwyższenie lub zniżenie taryffy, w sposobie wskazanym art. 16 i 17, wyrażanem być ma w procencie pierwiastkowych oznaczeń.

Oddział II.

O oznaczeniu należnej od ubezpieczonych składki.

Art. 76. Składka, przypadająca do zapłaty od ubezpieczenia ruchomości, zależy:

1) Od ustanowienia jej stopy stosownie:

a) Do niebezpieczeństwa, na jakie ruchomość jest wystawiona:

b) Do wysokości poręczenia straty;

2) Od wyrachowania ilości składki, na co wpływa:

a) Wysokość summy ubezpieczenia;

b) Czas onego trwania.

1) Stopa składki.

A. Niebezpieczeństwo.

Art. 77. Po ustanowieniu działu, klassy i przypadku niebezpieczeństwa, do jakich podane ruchomości należą, Dyrekcja stosuje odpowiednią pozycję taryfy, a z uwagi na okoliczności, w art. 25 wzmiankowane, oznacza składkę w granicach między najniższym a najwyższym wyrazem tejże pozycji.

Art. 78. Jeżeli zabudowania przyległe temu, w którem znajdują się przedmioty ubezpieczone, są od niego niebezpieczniejsze, lub przedmioty blisko znajdujące się, są niebezpieczniejsze od przedmiotu zabezpieczonego, składka powinna być wzięta w wyrazie siedmiu opłat, na te dwojakie niebezpieczeństwa taryfą przepisanych.

Art. 79. Jeżeli, stosownie do art. 27 ustępu 2, właściciel deklaruje ubezpieczenie łączne, to jest, że pragnie przedmioty swoje w kilku budowlach mieć ubezpieczone, składka zastosowaną być powinna do budowli najniebezpieczniejszej.

B. Wysokość poręczenia straty.

Art. 80. Składka. podług trzech poprzedzających artykułów oznaczona, powinna być wzięta za zasadę do obliczenia należności od ubezpieczonego, tylko w stosunku takim, w jakim następuje poręczenie straty przez Dyrekcję, i wtedy stanowi stopę składki, taryfie odpowiednią.

2. Ilość składki.

A. Wysokość summy ubezpieczenia.

Art. 81. Składka liczoną być powinna od całej summy do ubezpieczenia przyjętej, biorąc za zasadę stopę, wedle art. 77, 78, 79, 80 ustanowioną.

(D. c. n.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

ANGLIJA. *Londyn 10 Maja.* 7 b. m. odwołanie lorda Ellenborough było przedmiotem rozpraw w obu izbach, w których lord Ripon, xiąże Wellington i sir Robert Peel oświadczyli, że złożenie korrespondencyi wymienionej w tym przedmiocie między Rządem a Komitetem Dyrektorów Kompanii Wschodnio-indyjskiej było niepodobném. W Izbie Lordów margrabia NORMANBY, który wszczął tę materyą, nie podał żadnego wniosku, ale w izbie Niższej P. HUME doprowadził rzecz do głosowania i wniosek jego został odrzucony 197 głosami przeciw 27.

— Dziś zaczną się w izbie Niższej rozprawy nad poprawą podaną przez lorda Ashley do billu Ministeryalnego o liczbie godzin pracy po fabrykach, iżby tę liczbę ograniczyć naprzod 11 a potém 10 godzinami.

— Posiedzenie tejże Izby 6 Maja, było prawie całkowicie zajęte wykładem przez pierwszego Ministra planu Rządowego we względzie przywileju Banku Angielskiego. Zakres odnowionej w 1833 roku Karty tego Banku jest po rok 1855, gdy wszakże w niej zawarowano, że po upływie pierwszych lat 10 Parlament będzie mógł wprowadzić w jego konstytucyi zmiany jakie za potrzebne uzna, przeto sir Robert Peel wcześnie uprzedza, iż w czasie właściwym, (w Sierpniu b. r.) wniesie modyfikacye, jakie doświadczenie wskazało za niezbędne.

—

Królowa Jmć Wdowa wyzdrowiała z róży którą miała w ręku i biulletyny przestały wychodzić.

— Wybor sira Henry Hardinge na Wielkorządzcę Indyj przez Komitet Dyrektorów Wschodnioindyjskiej kompanii nastąpił jednomyślnie. Nowy Wielkorządzca odpłynie na miejsce przeznaczenia w połowie przyszłego miesiąca.

Sir H. Hardinge jest w tej chwili Sekretarzem Stanu, to jest Ministrem, Wojny. Odznaczył się on w wojnach Hiszpańskich; stracił rękę pod Waterloo. W 1823 roku urzędował w Wydziale Artylleryi, w 1828 był Ministrem Wojny, w 1830 i, po przerwie, w 1834, Sekretarzem Stanu do spraw Irlandyi, a we Wrzesniu 1841, znowu Ministrem Wojny. W Listopadzie przeszłego roku podniesiony do rangi jenerał-porucznika. Obior sira Hardinge na Wielkorządzcę Indyj zdaje się kłaść tamę nieporozumieniom jakie zaczynały się okazywać między Rządem a Komitetem Dyrektorów Kompanii Wschodnioindyjskiej.

— Zdaje się być rzeczą pewną że wyrok w sprawie O'Connella nie będzie wydany w ciągu obecnej sessyi sądu Ławniczego. Tymczasem lud Irlandski wyraźnie ostyga dla sprawy odwołania Unii. Ta okoliczność najwidzialniejszą jest z uszczuplania się stopniowego składki na rzecz tej sprawy. W ostatnim tygodniu składka ta zeszła na nieznaczącą summę 191 funtów i to w takiej chwili kiedy O'Connel staje przed sądem w postawie męczennika sprawy i kiedy narażony jest na znaczne wydatki.

— Gazeta urzędowa ogłasza spis orderów rozdanych za ostatnią wojnę w Gwalior, w Indyach. Jenerałowie Smith i Grey z armii angielskiej, Lamley i Littler z armii kompanii, mianowani są komandorami orderu Łaźni.

— Podług nowin z Bombay, rozmaici robotnicy i majstrowie angielscy mocno się zawiedli na mniemanej wyższości swojej nad chińskiemi; wielu ich przybyło do Hong-Kong szukając losu, ale się ujrzeli przewyższonemi przez chińczyków i zostają bez zajęcia. Jakoż ogłoszono o tém w Sydney dla wstrzymania tamecznych mieszkańców, którzy w podobnych celach wybierali się w podróż do posiadłości Angielsko-Chińskich.

W Bombay wybuchnęła w końcu Lutego cholera i zabiera mnóstwo europejczyków, ale więcej jeszcze tubylców.

— Nowiny z Scindu, odebrane ostatnią pocztą lądową są zaspokajające, liczba wojsk angielskich wynosiła tam 14,000 ludzi, z których niewięcej nad 1,000 liczyło się chorych. W Lahore powstała wojna domowa, gdzie jeden z synów naturalnych Rundżet Singa, wspierany przez Sikhów, wystąpił przeciw pierwszemu Ministrowi, tak iż w Pendżab spodziewano się rewolucyi. Akbar Chan jął już przywodzić do skutku swój zamiar opanowania Peshaweru.

FRANCYA. *Paryż 10 Maja.* Przez dwa ostatnie posiedzenia izby Parów toczyły się rozprawy nad poprawą xięcia d'Harcourt, podaną do artykułu projektu prawa o wychowaniu drugorzędném, który stanowi iżby każdy, kto zechce założyć szkołę tego stopnia, dawał na piśmie zobowiązanie iż nienależy i należeć nie będzie do żadnej kongregacyi religijnej, prawnie nie ustanowionej. Poprawa, dążąca do zniesenia takowego ograniczenia odrzucona wczora została przez izbę wielką większością.

Izba Deputowanych dalej zajmowała się projektem prawa o reformie więzień, i ubocznie (indirectement) ustanowiła zniesienie dotychczasowych galer (bagnes), postanowiwszy że na przyszłość roboty karne (travaux forcés) czyli, tak zwane roboty ciężkie, odbywane będą w *domach robot karnych* (maisons de travaux forcés) (*).

— Kommisya Budżetu złoży swoje zdanie sprawy około 25 b. m.

— P. Félix Réal złożył 8 b. m. swoje zdanie sprawy o kredytach nadzwyczajnych i dodatkowych z lat 1843, 1844. Kredyta te wynoszą do 43 miljonów. Wśród rozpraw nad tym przedmiotem Oppozycya ma znowu wszcząć swoje attaki we względzie wypadków na Taiti.

— Gazeta *le Commerce* czyni następne uwagi nad modyfikacyą przyjętą przez izbę Parów do 1 artykułu prawa o wychowaniu drugorzędném, (patrz № poprzedzający). «To postanowienie nadewszystko wykierowane jest przeciw naukom filozoficznym. P. Cousin chciał odbić cios, ale mimo jego usiłowań, filozofia runęła bez powstania. Niech inni wystąpią nad jej trupem z mową pogrzebową; rzecz to nie nasza. «Czémże bowiem jest, (mowi szanowny Professor P. Laromiguière) czém jest nauka, która niema ani ustalonych zasad, ani stałej metody, która zmienia naturę i formę gwoli każdego, co jej naucza, która nie jest tém dziś, czém była

(*) *Roboty karne* zdało się nam bliżej odpowiadać temu co Francuzki Kodex rozumie przez *travaux forcés,* niż przyjęte *ciężkie roboty,* albowiem ciężkość ich modyfikuje się podług rozmaitych względów, a naprzód podług sił skazanego. I tak pani Laffarge, skazana na *travaux forcés a perpétuité* za otrucie męża, żeby zadość uczynić prawu, robi na drótach pończochy, kołdry i skubie szarpiję; trudno do tych zatrudnień, zastosować wyrazy: *roboty ciężkie;* rzeszą *travaux forcés* znaczy dosłownie *roboty z musu.* *(Wyd. Tyg.)*

wczora, która po kolei czci Platona, Arystotelesa, Descartes'a, Locke'a, Leibnitza i tylu innych, których doktryny są wbrew sobie przeciwne, nareszcie nauka której zaprzeczano nietylko istnienia, ale możności istnienia?» Co nadzwyczajna, (dodaje gazeta), to iż wyobrażano nam podobne nauczanie tak nieoznaczone, tak niepewne i zmienne, jako mające za cel główny, wyćwiczenie młodzieży w sztuce rozumowania. Co do nas, uważamy je raczej za zdolne zaćmić umysły młode i sąd zdrowy przewrócić. «Kiedym w młodości (mówi «Fontenelle) rozpoczął tylko kurs filozofii, do razu zmiarko«wałem że nic w niej nigdy nie zrozumiem.»

—

Król z Rodziną swoją i Xiężną Kent wyjechali do Fontainebleau, gdzie kilka dni zabawią.

— Przybył do Paryża J. K. W. Xiążę Syrakuzy, brat Króla Obojej Sycylij.

— Podług jednej gazety jenerał hiszpański Prim wkrótce przybędzie do Francyi dla układów o zrzeczenie się przez don Carlosa praw do Tronu i o zawarcie ślubów małżenskich między Krolową Izabellą i starszym synem don Carlosa, Xięciem Asturyi.

— Sąd Królewski zatwierdził wyrok Sądu Policyi poprawczej (8-ej Izby) skazujący P. Felixa Pyat na sześć miesięcy więzienia i 1,000 fr. nawiązki i P. Grandménil, wydawcę gazety *la Réforme* na miesiąc więzienia i 3,000 fr. nawiązki, za potwarz przeciw znanemu felietoniście P. Jules Janin.

— Donoszą z Konstantiny, 24 Kwietuia: «J. K. W. Xiążę d'Aumaie wyruszył z Konstantiny 17 b. m. dla ukończenia działań wojennych które tak chlubnie rozpoczął w Prowincyi. Xiążę ma się połączyć z dwiema kolumnami z których jedna pod wodzą pułkownika Lebreton wyszła z obozu Batena, a druga pod jenerałem Sillègue, z Setif, i ze wszystkiemi siłami uderzyć na góry Ouled-Sultan, w celu wytępienia tych niesfornych kabylów, których obecność Achmet Beya ciągle podburza do buntu.»

Przypisek do tegoż listu zawiera co następuje: «W tej chwili rozchodzi się pogłoska że wojska nasze znaczną odniosły porażkę. Kolumna na trzy części podzielona poszła attakować Ouled Sultan, kiedy przednia straż, posunąwszy się zanadto, została otoczona i pobita.»

— Gorączki tyfoidalne panują w tej chwili w Paryżu i zabierają niemało ofiar.

HISZPANIJA. Przesilenie Ministeryalne i zmiana całkowita Gabinetu poraz pierwszy odbyły się bez żadnego wstrząśnienia i naruszenia spokojności powszechnej, co głównie przypisać należy chwalebnemu postępowaniu dawnych ministrów, którzy, jedynym może w dziejach Rządów reprezentacyjnych przykładem, zapewnili swe spółdziałanie następcom swoim.

— Czynią się wielkie przygotowania do wojny z Marokiem. Oddziały piechoty, artylleryi i 700 koni stoją w gotowości w portach do zabrania się na okręty i odpłynienia na wybrzeże Afrykańskie. Fregata *Christina* wypłynęła z Algesiras do Tanger dla zażądania poraz ostatni zadośćuczynienia za morderstwo Konsula hiszpańskiego. Za nią idzie kilka statków dla zabrania z posiadłości Marokańskich wszystkich hiszpanów w razie odmowienia takowego zadośćuczynienia.

— Podróż Królowej odłożona została na czas nieograniczony; z powodu zmiany Gabinetu obawiają się jakiej nowej fermentacyi po prowincyach.

— Rząd upoważnił biskupa Plasencia do powrócenia do dyecezyi z której był wydalony przez Espartero.

— Pięciu deputowani, oskarżeni o udział w rokoszu Kartageny i Alikantu zostali uniewinnieni. P. Pascual Madoz pozostał w więzieniu, jako obwiniony w innej sprawie, toczącej się przed sądem wojennym.

— Jedna z gazet twierdzi z pewnością że w kassach Hawany chowają się niezaprzeczone dokumenta, dowodzące skradzenia ogromnych summ przez byłego Regenta Espartero. Są to kwity na 53,000 uncye złota wzięte z tych kass i wypłacone w Londynie bez wiedzy Rządu.

SZWECYA. *Stockholm.* Deputacya przybyła tu z Nordköping i na posłuchaniu u Króla prosiła o pozwolenie wzniesienia pomnika dla zeszłego Króla Karola XIV Jana, i otrzymała takowe pozwolenie.

BELGIJA. Mówią o zniżeniu opłaty na drogach żelaznych od przejeżdżających osób płci żeńskiej; spodziewają się tym sposobem powiększyć dochod, ułatwiając podróżowanie całemi rodzinami.

MEXYK. Donoszą z miasta Durando o straszliwej powodzi, jaka się tam zdarzyła 2 Lutego bieżącego roku. Przeszło 400 domów zniesione zostały przez wodę; szkody szacują na miljon piastrów.

NAJPOŹNIEJSZE WIADOMOŚCI.

Londyn 11 Maja. Wczora rozpoczęły się w izbie Niższej rozprawy nad wnioskiem dodatkowym lorda Ashley do billu o godzinach pracy po fabrykach, dążącym do ograniczenia liczby tych godzin we względzie dzieci i kobiet naprzod do 11 a potém do 10. Po nader długich rozprawach Izba odroczyła się nic nie postanowiwszy jeszcze. Ministrowie oświadczyli, iż z niniejszego przedmiotu czynią zagadnienie gabinetowe, to jest że od przyjęcia lub odrzucenia wniosku lorda Ashley będzie zależało usunienie się Ministrów lub pozostanie na urzędach. Wszakże kilku mówców Parlamentowych, z tych co przedtém głosowali z lordem, dało się słyszeć przeciw jego wnioskowi — Gdy nowy Wielkorządzca Indyj sir H. Hardinge kilkakrotnie w izbach pochwalał postępowanie lorda Ellenborough, wnoszą ztąd iż będzie się trzymał jegoż polityki, co pokazuje że nie ostatnie rozporządzenia lorda, ale inne jakieś przyczyny spowodowały jego usunienie.

Władza Wielkorządzcy Indyj najbliżej podobna jest do władzy Prokonsulów Rzymskich. Ma on prawo wypowiadania wojny i zawierania pokoju, mianowania na urzędy, wy-

dawania wexlów na imię kompanii w Londynie na summę nieograniczoną, jest wodzem naczelnym sił lądowych i morskich, i używa prawa łaski. Wielkorządzca ma przyboczną Radę z pięciu członków których głos tyle tylko znaczy, iż w razie sprzeczności ze zdaniem Wielkorządzcy może zawiesić jego przyprowadzenie do skutku na 48 godzin. Wielkorządzca pobiera 36,000 funt. (900,000 fr.) rocznie i po wysłużeniu lat siedmiu otrzymuje 6,000 funt. (150,000 fr.) pensyi dożywotniej — Teatr Królewski w Manchester zgorzał do szczętu 7 Maja zrana, z niewiadomej przyczyny, albowiem wilią nie było widowiska; Teatr Królewski w Liverpool w tymże dniu omal nie uległ podobnemu losowi; w czasie widowiska zapaliły się dekoracye, publiczność rzuciła się do drzwi; zdołano jednak ugassić ogień i przypadek ten niemiał złych skutków.

Paryż 12 Maja. Po dzień wczorajszy, w projekcie prawa o wychowaniu drugorzędniem Izba Parów przyjęła 14 pierwszych artykułów. Tylko artykuł 10, zawierający przepisy o składzie jury wydającego patenta zdolności, obudził rozprawy między stronnikami przeciwnych systematów; rozrządzenie jedno przyjęte przez izbę w sposobie dodatku do art. 14 rozciąga do professorów i nawet nauczycieli i metrów obowiązek oświadczenia nienależenia do kongregacyj religijnych — Izba Deputowanych w dalszym rozbiorze prawa o reformie więzień przyjęła przedwczora i wczora dodatek P. Vatout, (do którego przychylił się i Gabinet), stanowiący że więzienie odosobnione wednie i w nocy będzie zastosowane zarówno tak do skazanych na prace karne, jak i do skazanych na zamknięcie (réclusionnaires) i na uwięzienie (emprisonnement). Tym sposobem systemat celowy (céllulaire) zrajduje się uświęconym we wszystkich szczeblach skali karnej. — Król i Rodzina wrócili do Tuileries z Fontainebleau, zkąd J. K. W. Xiężna Kent wprost wyjechała w podróż. — Ospa silnie grasuje teraz w Paryżu. — Panna Taglioni 7 b. m. tu przybyła i ma wystąpić kilkokrotnie na teatrze Opery — Na okręcie angielskim *Tweed* przybył z Mexyku do Southampton sekretarz poselstwa francuzkiego P. Goury z ważnemi depeszami. Treść ich niewiadoma, ale przybyli opowiadają że wielu obywateli francuzkich zostało zamordowanych w Mexico i że ważne zajścia powstały między Rządem Mexykańskim i Francuzkim. P. Goury udał się wprost do Londynu i ztamtąd dopiero pojedzie do Paryża.

HISZPANIJA. Donoszą z Madrytu pod d. 4 Maja że nowe Ministerstwo już weszło w urzędowanie. Tegoż dnia wyrokami Królewskiemi zdjęty został z Madrytu stan oblężenia, czyli stopy wojennej, i mianowani: P. Mazarredo kapitanem jeneralnym Madrytu a jenerał Schelly kapitanem jeneralnym Sewilli — Jedna gazeta donosi, że Cesarz Maroku podniosł chorągiew Proroka za którego następcę poczytuje się na Zachodzie i powołał wszystkich prawowiernych do wojny świętej. Podług tejże gazety Cesarz ze wszystkiemi swemi siłami pociągnął nad brzeg morza.

PRUSSY. *Berlin 15 Maja.* Król przyjął dymisyą hrabi Alvensleben, Ministra Stanu i Gabinetu, zachowując mu godność członka Rady Stanu, jednoczasowie J. K. Mość uwolnił Ministra Stanu i Skarbu von Bodelschwing od tego urzędu polecając mu wespół z P. von Thiele, ministrem Stanu i Gabinetu zarząd Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. P. von Flotwell, Radzca Tajny Rzeczywisty i pierwszy Prezydent prowincyi Saskiej, mianowany Ministrem Stanu i Skarbu.

BAWARYA. *Munich 8 Maja.* Dziś Król wyjechał do Hohenschwangau, zkąd uda się w podróż przez Bregentz, Splugen; *etc.* do Włoch i Sycylii.

SAXONIJA. *Drezno 10 Maja.* Król Jmć uda się 22 b. m. w podróż do Anglii. Gdy w orszaku znajduje się P. Reichenbach, wnoszą ztąd że J. K. Mość zamierza odbyć wycieczkę botaniczna w góry Szkocyi.

SZWECYA. *Stockholm 3 Maja.* Xiążę Karol-Ludwik-Eugeniusz, Następca Tronu, dziś ukończył 18 lat wieku i przeto został pełnoletnim podług praw zasadniczych tak Szwecyi jako i Norwegii.—Umarł tu sławny poeta Dahlgren.

HOLLANDYA. W warstacie okrętowym w Amsterdamie pożar zrządził wielkie szkody; szczęściem wiatr przeciwny pozwolił uratować ogromny ten zakład od całkowitego zniszczenia.

BELGIJA. Wniesione zostało na izby prawo zabraniające wszelkich loteryj; dopuszcza się wyjątek jedynie dla loteryj z celem Dobroczynnym i to nieinaczej jak za osobnemi wyrokami Królewskiemi.

AMERYKA. W gazecie Jamajskiej z d. 8 Kwietnia piszą co następuje: «Bryg francuzki *Adeline*, kapitan Tahet, przywiozł tu 140 emigrantów z Taiti i smutną wiadomość, iż podczas kiedy nowy Prezydent Haiti, Hérard, wyszedł na czele wojska do S. Domingo na poskromienie wybuchłego na wschodniej stronie wyspy rokoszu, murzyni, korzystając z jego nieobecności, powstali w massie 31 Marca i jęli wycinać w pień ludność mułatską bez różnicy płci i wieku. Dowodzca gwardyi narodowej w Cayes, wysłany z dwoma działami naprzeciw powstańcom, przeszedł do nich. Mieszkańcy, niemieli innego ratunku jak schronić się na okręty angielskie francuzkie i amerykańskie stojące w porcie, ale te niemogły zabrać wszystkich wołających o pomoc. W chwili wyjścia pod żagle brygu *Adeline* rzeź mułatów nieustawała.

(Journ. de S. P. Psz. Poln.)

OD WYDAWCY.

Następny numer Tygodnika, z powodu Świąt, wyjdzie od dziś za tydzień, 19 Maja.

Pozwala się drukować. St.-Petersburg 11-go Maja 1844 roku. *Cenzor Ignacy Iwanowski.*

W DRUKARNI WOJENNEJ.